

Boğaziçi Üniversitesi'nde 600 Gün

26.08.2022

Boğaziçi geleneklerine aykırı yöntemlerle ve şeffaf olmayan süreçlerle dışarıdan akademik atamalar gerçekleştirilmiştir

2021 yılında bir gece yarısı kararnamesiyle Cumhurbaşkanı'nın üniversite dışından atadığı rektörle başlayan süreç, o güne kadar geliştirdiği akademik ilkeler ve demokratik yönetimiyle ülkenin en iyi yüksek öğretim kurumlarından biri olan Boğaziçi'ne çok yönlü hasar vermeye devam ediyor. Bir kamu üniversitesi olarak kurulduğu 1971 yılından bu yana Boğaziçi hem ülkede hem de uluslararası akademik camiada haklı bir üne kavuşmuş, yıllar içinde mezun ettiği sayısız öğrenci çeşitli alanlarda yurt içi ve yurt dışında Türkiye'nin en başarılı kişileri arasına katılmış, lise mezunu gençlerin ve ailelerinin en tercih ettiği üniversitelerden biri olmuştur. Yapılan müdahalelerin bu köklü kuruma verdiği zararın boyutları kamuoyunca ayrıntılarıyla bilinmemektedir. Aşağıdaki tablo, kamuoyunu aydınlatmayı ve öğretim üyelerinin 600 gündür devam eden protestolarının gerekçesini daha anlaşılır kılmayı amaçlamaktadır.

Tepeden inme fakülteler: Boğaziçi'nin yetkili kurul ve komisyonlarında tartışılmadan yine bir gecede Cumhurbaşkanı kararnamesiyle hukuk ve iletişim fakülteleri kurulmuş, Hukuk Fakültesi'ne üniversite dışından dekan ve öğretim üyeleri atanmış, üniversite kurul ve komisyonlarında değerlendirilmeden fakültenin programı oluşturulmuştur. Bu süreç ortak akıl yürütülerek, şeffaf ve hesap verilebilirlik prensiplerine dayalı karar alma mekanizmalarını devre dışı bırakmış, tepeden inme merkezî yönetim anlayışı yerleşmiş, üniversitenin yıllar içinde oluşturduğu liyakata dayalı akademik atama ve yükseltme esasları tümüyle göz ardı edilmiştir.

Akademik kadro kıyımı: Feyzi Erçin, Seda Binbaşgil, Özcan Vardar'ın dersleri iptal edildi ve Üniversite ile ilişkileri kesildi. Matematik Bölümünde yabancı uyruklu öğretim üyesi statüsünde çalışan Mohan Ravichandran'ın, Eylül 2021'de YÖK tarafından bir yıllığına uzatılan çalışma izni, rektörlüğün talebi üzerine iptal edildi. Keyfi olarak işine son verilen ve yargı kararıyla görevine dönen Can Candan'ın görevine bir kez daha son verildi. Ekonomi Bölümü'nün seçilmiş başkanı Prof. Dr. Ünal Zenginobuz görevden uzaklaştırıldı, hakkında soruşturma başlatıldı. Son olarak, Can Candan dahil 16 akademisyenin ders vermesi veto edildi: Tam zamanlı öğretim görevlisi Can Candan, emekli öğretim üyeleri Cevza Sevgen, Sumru Özsoy, Alpar Sevgen, Nükhet Sirman, Faruk Birtek, Yaman Barlas, Zeynep İlsen Önsan, yarı zamanlı öğretim üyeleri Eren Soyak, Çağatay Sönmez, Onur Güngör, Can Tunca, Banu Aykın Köylüer, Selahattin Yılmaz, İzzettin Önder, Mehmet Akıncı.

Keyfi ders kapatmalar, sözleşme iptalleri, öğrenci kulüplerine müdahaleler, kapatılan ofisler ve yaynevi: Bu sürede Boğaziçi tarihinde ilk kez kampüse polis çağrılmış, üniversite ve çevresi polis ablukası altına alınmış, hatta giriş kapısına kilit asılmış, öğrenciler tutuklanmış, öğrenci kulüplerinden BULGBTİ kulübü kapatılmıştır. Dışarıdan atanan rektörün altı ay sonra görevden alınmasını takiben öğretim üyelerinin yüzde 95'inin kendi aralarında yaptıkları oylamada güven oyu vermedikleri üniversite içinden bir profesörün Cumhurbaşkanı'nın rektör olarak atanması tepeden inme anlayışı iyice perçinlemiştir. Yeni rektör yukarıda belirtildiği gibi muhalif gördüğü, Boğaziçi'nde yıllarca ders vermiş ve isimleri bağlı oldukları bölümlerle özdeşleşmiş emekli ve yarı

zamanlı hocaların derslerini kapatmış, sözleşmelerini keyfi bir şekilde iptal etmiş, bazılarının kampüse girişini yasaklamış, keyfi ders kapatmaları kimi tam zamanlı hocalar için de uygulamıştır. Boğaziçi'nin geleneklerine tamamen ters bu uygulamaların yanısıra Cinsel Tacizi Önleme Koordinasyon Ofisi'ni işlevsizleştirip koordinatörünün işine son vermiş, Sinema Kulübü'nün açık hava gösterimlerinden bazı filmlere izin vermeyerek kulübün Yönetim Kurulu üyesini görevden almış, derslerinde hocaların görsel malzemedan faydalandıkları, geniş bir film/belgesel arşivi ve öğrencilerin çıkardığı Türkiye'nin en iyi film dergilerinden biriyle ün salmış Mithat Alam Film Merkezi'nde yıllardır görev yapan iki çalışanın işlerine son vermiş ve kampüse girişlerini yasaklamış, uluslararası çaptaki İstanbul Matematiksel Bilimler Merkezi'nin anahtarını değiştirerek akademisyenlerin girişini engellemiş, bilimsel kitaplar yayınlayan Boğaziçi Yayınevi'ni kapatmıştır. Bu müdahaleler sadece Boğaziçi geleneklerine ters olmayıp bir kuruma üniversite denebilmesi için ön şart olan bilimsel özgürlük ilkesinin üniversitenin bizzat rektörü tarafından ihlalidir

Güvensizleşen kampüs yaşamı: Bu süreçte kampüste öğrenci ve öğretim üyelerinin şiddete başvurmadan katıldıkları protestoları engellemek ve kriminalleştirmek için okulun her yerine güvenlik kameraları yerleştirilmiş, giriş ve çıkışlar zorlaştırılmış, sivil polis kampüste kalıcı kılınmış, barışçıl öğrenci gösterilerini dağıtmak üzere bizzat rektörün izniyle kolluk kuvvetleri kampüse çağırılmış, öğrencilerin tartaklanarak gözaltına alınmasına seyirci kalan rektör daha da ileri giderek öğrencileri ve öğretim üyelerini savcılığa şikayet etmiştir. Bu sürecin sonunda pek çok öğrenci ters kelepçe ile göz altına alınmış, bir öğrenci 90 gün tutuklu kalmış, sayısız öğrenciye disiplin soruşturması açılmış, aldıkları disiplin cezası sonucunda bazılarının bursları kesilmiş, mezunların kampüse girişi yasaklanmış, bir ara kampüs tümüyle kapatılmıştır. Üniversitedeki özel güvenlik ekibinin profili değişmiş, öğrencileri koruyan yaklaşım yerine onları kriminalleştiren ve taciz eden uygulamalar devreye girmiştir. Halen kampüste çok sayıda sivil polis bulunmakta, kampüs etkinliklerine keyfi sansür uygulanmakta, “uygunsuz” görülen panellere ya da film gösterimlerine yasaklar devam etmektedir. Tüm bu uygulamaların, Boğaziçi yönetimi ve öğretim üyelerinin sorunları diyalogla ve ortak akılla çözmek, kampüse polisi sokmamak, üniversiteye çok yüksek puanlarla girmiş öğrencilerin mantık ve sağduyularına güvenmek gibi geliştirmiş oldukları geleneklere ters olduğu açıktır.

Kurul ve komisyonların işgali: Üniversite yönetimindeki bir diğer değişiklik, öğretim üyelerince seçilmiş dekan ve enstitü müdürlerinin yerine ya dışarıdan geçici görevlendirme ile atama yapılması ya da rektör ve rektör yardımcılarının vekaleten bu görevlere atanması, bu kişilerin mükerrer oy kullanmaları sonucunda Senato ve Üniversite Yönetim Kurulu'nda çoğunluk sağlamaları olmuştur. Nitekim, Yabancı Diller Yüksek Okulu müdürü istifaya zorlanarak yerine yeni bir müdür atanmış, Fen-Edebiyat, İktisadi ve İdari Bilimler, ve Eğitim fakülteleri dekanlarına soruşturma açılmış, Ocak 2022'de bu üç fakültenin seçimle göreve gelmiş dekanları öğrencilere soruşturma açmadıkları gerekçesiyle görevden alınmış, yerlerine YÖK onayıyla dışarıdan dekanlar atanmış, en son Ağustos 2022'de Türkiye'nin yakın tarihi üzerine yüksek lisans ve doktora dereceleri veren Atatürk Enstitüsü'nün öğretim üyelerince seçilmiş müdürünün görevine son verilmiştir. Bu şekilde üniversitenin Senato ve Yönetim Kurulu ele geçirilmiş, muhalif olduğu bilinen üyeler istifaya zorlanmış, Üniversite Yönetim Kurulu'nun bir üyesi görevden alınmıştır. Halen Senato'da muhalif üyelerin tutanaklara koydukları şerhler paylaşılmamakta, Üniversite Yönetim Kurulu'nda alınan kararların takip ve denetimi mümkün olmamaktadır.

Akademik liyakata aykırı atamalar: Yukarıda belirtildiği gibi Boğaziçi geleneklerine aykırı yöntemlerle ve şeffaf olmayan süreçlerle birimlerin akademik değerlendirmeleri devre dışı bırakılarak dışarıdan akademik atamalar gerçekleştirilmiştir. Bölümlerin haberleri olmadan iş ilanları verilmiş, başvuru havuzları oluşturulmadan, birimlerce değerlendirme gibi bir dizi yöntem atlanarak şeffaflık ve hesap verilebilirlikten uzak atamalara başvurulmuştur. Dışarıdan atanan üyelerin çoğunluk sağladığı Mayıs 2022 Senatosu'nda başvuru kriterleri düşürülmüş, atamalarda İngilizce sunum yapma zorunluluğu kaldırılmış, yükseltmelerde doçentlik yayınlarının profesörlüğe atanmada kullanılabilmesi gibi, bölümlerce titizlikle oluşturulmuş ve 2019 Senato kararında belirlenmiş atama ve yükseltme kriterleri değiştirilmiştir. Bu değişiklikler çerçevesinde Üniversite Yönetim Kurulu'nun yetersiz bularak profesörlük başvurusunu reddettiği bir öğretim üyesi rektörün kararıyla profesörlüğe atanmıştır.

Personelde değişim, Bilgi İşlem Merkezi ve Veri Güvenliği Krizi: Yıllardır üniversiteye emek vermiş idari personelin ya yerleri değiştirilmiş ya da bezdirilerek erken emekliliğe zorlanmışlardır. Yerlerine iktidara yakın kişilerin atandığı anlaşılmaktadır. Örneğin, Osmanlı Eğitim Ocakları eski Kocaeli Şube Müdürü'nün genel sekreter olarak atanması gibi. Ya da Temmuz 2022 de gerçekleşen Bilgi İşlem Merkezi (BİM) krizinin gösterdiği gibi. Bu kriz üniversitenin bilgi ve veri güvenliğinden sorumlu olan Bilgi Teknoloji Kurulu'nun (BTK), kişisel verilerin BİM'e dışarıdan atanan idareciler tarafından iktidar yanlısı bir bilgi işlem şirketine verildiğini ve tüm üniversite bilgi ağlarına girişi sağlayacak şifrelerin yine benzer bir şirket ile paylaşılmak üzere olduğunu ortaya çıkarması üzerine patlak vermiştir. Bu durumu saptayan ve ifşa eden BTK kurulu lav edilmiş, üyelerinden dört öğretim üyesine ve bir BİM çalışanına uzaklaştırma cezası verilmiştir.

Yerleşkenin üzerinde rant arayışları: Kampüsün sit statüsünün değiştirilerek kısmi imara açılması, bir gecede Marmara Üniversitesi Anadoluhisarı kampüsünün Boğaziçi'ne devredilmesi, atanmış rektör ve yardımcılardan oluşan komisyonun yerleşkedeki bina ve imar konusunda tek yetkili birim kabul edilmesi Boğaziçi camiasını kaygılandıran bir diğer husustur. Haziran 2022'de Konut Tahsis Komisyonu'na dışarıdan yeni üyeler atanmış, kariyerine yeni başlamış genç öğretim üyeleri ve çalışanlardan oluşan yaklaşık 50 aile binaları yenileme gerekçesiyle lojmanlardan çıkarılmıştır.

Üniversitesinin kamusal imajını tahrip: Üniversitenin en değerli hocaları hakkında medyada kasıtlı haberler yapılmış, hocalar hedef gösterilmiş, üniversitenin imajını korumakla görevli olması gereken rektör bu haberleri sessizlikle karşılamıştır. Muhafif olduğu bilinen öğretim üyelerinin akademik başarıları kurumsal iletişim tarafından paylaşılmamaktadır. Rektörlük, toplantı yasasına muhalefetten ve pankart asma iddiaları ile 16 öğretim üyesini savcılığa şikayet etmiş, akademisyenlerin yüzde 95 gibi ezici çoğunluğu tarafından güven oyu alamamış olmasına rağmen Boğaziçi direnişinin bir avuç provokatör tarafından organize edildiği iddialarına devam etmiştir. Son olarak, bir fizik profesörü olan rektörün istifa eden Hukuk Fakültesi dekanı yerine kendisini vekaleten dekan ataması üniversitenin kuşatılmışlığının bir başka örneğini oluşturmaktadır.

Prof. Dr. Binnaz Toprak - Boğaziçi Üniversitesi Siyaset Bilimi ve Uluslararası İlişkiler Bölümü Emekli Öğretim Üyesi